

De Pluimen: eindrapport

Inzichten uit het Pluimenproject in Ledeborg

Juni 2021

INHOUD

Inhoud.....	1
Inleiding	2
Van waar de Pluimen?.....	2
Start in Ledeborg	2
Doelstellingen en doelgroep	3
Praktijkbeschrijving	3
Model zonder euroconversie	3
De werking van de Pluimen.....	4
Betrokken partners.....	4
Omloop Pluimen.....	4
Doelgroep/Gebruikers.....	5
De Rol van Samenlevingsopbouw	6
Pluimenbank.....	6
Kernteam als stuurgroep.....	7
Belangrijkste vaststellingen en aanbevelingen	7
Vaststelling: Projectdoelstellingen waren onvoldoende duidelijk.....	7
Vaststelling: Inzet van 0,4 VTE voor het project leidt tot onvoldoende impact op wijkniveau	8
Vaststelling: Euroconversie: verschil in opzet en realiteit	9
Vaststelling: Pluimen waarderen en bekrachtigen eerder ‘bestaand vrijwilligerswerk’ dan ze nieuwe dynamieken creëren	10
Vaststelling: Botsende systemen van vrijwilligerswaardering	11
Vaststelling: Weinig partners	12
Vaststelling: Onvoldoende aanbod aan verdienzijde en verzilverzijde.....	12
Vaststelling: Samenstelling kernteam	14
Conclusie.....	15
Bijlagen	16

INLEIDING

De Pluimen gingen van start in februari 2016 in de wijk Ledeberg. Het was de bedoeling om te experimenteren met een andere vorm van complementaire wijkpunt, naast het succesvolle verhaal van de Torekes in de wijk Rabot. Nu, in 2021 bestaan de Pluimen intussen 5 jaar en is het tijd voor een grondige evaluatie. We merken immers dat de impact van de Pluimen op wijkniveau minder groot is dan we verwachtten en we doorheen deze periode ook verschillende drempels ervoeren. De doelen die we vanuit het Pluimenproject vooropstelden, worden onvoldoende bereikt via deze methodiek. Ondanks het feit dat we niet de verhoopte impact zien op wijkniveau, willen we zeker ook stilstaan bij de sterktes van een project als de Pluimen.

Voor de opmaak van deze nota werden er gesprekken gevoerd met een aantal van de huidige, actieve Pluimenpartners (STIBO De Kereltjes, LDC De Knoop, De Broederij, Sociaal 9050, Cultuurcafé Ledeberg, Compagnie Emmaüs) en met een aantal vaste gebruikers (10), actief bij verschillende partners. Daarnaast werd een korte bevraging gedaan bij deelnemende handelaars.

Deze nota bevat **een korte historische schets** over het waarom en het hoe (methodiek) van het Pluimenproject in de wijk Ledeberg. Op basis van een praktijkbeschrijving een doen we een aantal **vaststellingen**. Deze komen zowel uit de gesprekken met deelnemers en partners, maar ook vanuit eigen ervaringen en inzichten van de voorbije jaren. Vanuit deze vaststellingen trekken we lessen voor onze volgende opbouwprojecten en geven we advies voor wie aan de slag wil met een complementaire munt. We sluiten deze nota af met een conclusie over het Pluimenproject.

VAN WAAR DE PLUIMEN?

START IN LEDEBERG

In 2014 kreeg Samenlevingsopbouw Gent de opdracht van de stad Gent om een vooronderzoek¹ te doen over een complementaire munt in de wijk Ledeberg. Op dat moment was het stadsvernieuwingsproject 'Ledeberg Leeft' al aan de gang in Ledeberg en ook was Samenlevingsopbouw op dat moment al actief in de wijk.

Het was de bedoeling via dit onderzoek de noden, wensen en capaciteiten van de wijk in kaart te brengen. Dit onderzoek ging van start in november 2014 en liep tot het voorjaar van 2015. In het onderzoek wordt eerst een beeld geschetst van de wijk, daarna wordt het model van een complementaire munt geschetst om dan te eindigen met de uiteenzetting van het pluimenmodel.

Sinds het Torekesexperiment in de wijk Rabot was er een grote interesse bij de stad om ook in andere Gentse wijken complementaire munten op te starten. Het gevoerde vooronderzoek gaf aan dat Samenlevingsopbouw zeker potentieel zag in een complementaire munt op stadsniveau. We vonden het echter nodig om eerst in een andere wijk verder te experimenteren met een nieuw model. Voornamelijk op vraag van de lokale partners. Zij waren geen voorstander van een kopie van de Torekes in Ledeberg. Een tweede experiment met een complementaire wijkpunt moest ons in staat stellen om een model uit te werken op maat van diverse wijken.

¹Vooronderzoek Complementaire munt Ledeberg, augustus 2015, zie bijlage

DOELSTELLINGEN EN DOELGROEP

De hoofddoelstelling van de Pluimen was het uitbouwen van meer en sterkere netwerken binnen de wijk. Netwerken tussen bewoners onderling, tussen bewoners en organisaties en organisaties onderling. De Pluimen moesten dus zorgen voor het versterken van de kwaliteit en de samenhang van de lokale gemeenschap in de wijk.

Om tegemoet te komen aan de noden in de wijk werd gekozen om te werken rond drie pijlers: buurtzorg, burenzorg en ontmoeting. Bij de Torekes waren de pijlers buurtzorg, burenzorg en milieuzorg. Het was een expliciete keuze om op meer dan 1 pijler in te zetten, vanuit de overtuiging dat een complementaire munt ons net de mogelijkheid bood om verschillende noden met elkaar te verbinden.

Buurtzorg focust op het groener en properder maken van de wijk, waar verschillende signalen en vragen over kwamen in het vooronderzoek.

Burenzorg gaat om kleine taken die burens voor elkaar kunnen doen. Uit het onderzoek bleek dat de nood hieraan in de wijk hoog is, maar dat bewoners vaak geen hulp durven vragen of het moeilijk vinden om hier wederkerigheid in te voorzien.

De ontmoetingspijler wilde inzetten op duurzame ontmoetingsmogelijkheden op wijkniveau.

Aangezien het noodzakelijk is voor een wijkpunt om een brede gedragenheid te hebben, richtten de Pluimen zich naar alle inwoners van Ledeberg. Wel werd gekozen om hierbij specifieke aandacht te hebben voor de groep maatschappelijk kwetsbare bewoners.

PRAKTIJKBESCHRIJVING

MODEL ZONDER EUROCONVERSIE

De modelontwikkeling gebeurde in samenspraak met tal van wijkorganisaties² en een aantal bewoners.

1 uur inzet werd gewaardeerd met 4 Pluimen. 1 Pluim had dus de waarde van kwartier inzet. Zo konden ook mensen gewaardeerd worden voor een kortdurende inzet. De filosofie was dan ook dat vooral de (tijds)inzet gewaardeerd wordt eerder dan wat er gedaan wordt (zwerfafval opruimen, winkelen voor een buur of flyer voor een buurtorganisatie...).

Van bij het begin gaven wijkorganisaties aan geen euroconversie in het model te willen. Ze waren geen voorstander van een verdienmodel (met een directe eurowaarde voor een pluim) vanuit hun visie op vrijwilligerswerk. Pluimen zouden een waardering/beloning moeten zijn en niet ervaren worden als een verloning. We zijn dan ook vanuit deze insteek gestart. Er werd wel een opening gelaten om in de toekomst om te schakelen naar een model met euroconversie. Beschikken over voldoende middelen was hiervoor een must.

Een aantal sterke punten uit het aanbod bij de Torekes zijn wel meegenomen. Zo werd ook in Ledeberg de lokale handel betrokken, zij het in een iets andere vorm: handelaars zouden hun Pluimen niet kunnen inruilen voor euro's, maar wel goederen kunnen aanbieden in de vorm van sponsoring, kortingen of eenmalige acties. Ook werden een aantal 'winners' uit het Torekesloket meegenomen

² Organisaties die deelnamen aan een of meerdere vergaderingen/overleggen voor de uitwerking van het model waren: WGC Botermarkt, LDC De Knoop, vzw Elftwelf, Fietskeuken Ledeberg, Op Wielekes, Straathoekwerk, UNIZO9050, LDHZ, Fairfin, Seniorenraad, Cultuurcafé, WoninGent, de Benedictuspoort, vrijwilligersloket Gent, de Kleurdoos, vzw Lejo, vzw Jong. Ook de wijkregisseur was vaak aanwezig.

naar het Pluimenloket: Lijnkaarten en bioscooptickets. Hierdoor kregen de Pluimen toch een waarde die ook in euro uitgedrukt kon worden.

DE WERKING VAN DE PLUIMEN

Betrokken partners

Bij de start van het Pluimenverhaal waren naast Samenlevingsopbouw 14 organisaties/wijkpartners betrokken: LDC De Knoop*, Sociaal restaurant IKOOK De Knoop, Stanza*, Op Wielekes*, Wijkgezondheidscentrum Botermarkt*, Compagnie Emmaüs, vzw Lejo, Open Huis Botermarkt*, IN-Gent, Benedictuspoort, Ledebirds*, Straathoekwerk, Bib Ledeberg*, CAW Home prins Albert. Bij 7 van die organisaties konden Pluimen gebruikt worden (*), de andere organisaties waren lid van het kernteam en/of partners waar Pluimen verdiend konden worden.

Deze groep organisaties werd tussen 2018 en 2020 uitgebreid met volgende organisaties: STIBO De Kereltjes, Yavuz Sultan Selim Moskee, Mais Quelle Chanson (2017), LDC (breder gebruik), de Broederij (vroegere Stanza, breder gebruik), Cultuurcafé Ledeberg (2018) en Let's Save Food, Kwartiermaken/Sociaal 9050, Fietskeuken Ledeberg (2019). Ook de weeggeefwinkel werkte kort even met Pluimen, maar deze is kort na de opstart van de samenwerking gestopt wegens plaatsgebrek. Deze organisaties fungeerden voornamelijk als verdienplekken, m.u.v. De Broederij en in mindere mate LDC De Knoop.

Er waren van bij de start ook 7 handelaars betrokken: Furkan Gida kruidenierswinkel, Bakkerij Verzelen, Bakkerij Dirk, Slagerij Abel, Dagbladhandel Code, de Velowinkel en droogkuis Press Shop. Furkan Gida ging in het eerste jaar van de samenwerking failliet. De overige handelaars steunden het project tot 2021 (m.u.v. Press Corner wegens stopzetting in 2019). Doorheen de jaren werden ook andere handelaars in de wijk aangesproken, maar was er uiteindelijk geen enkele meer bereid deel te nemen aan het project. Hiervoor zijn twee redenen: enerzijds haalden een aantal handelaars aan dat de Pluimen voor hen niet attractief waren, anderzijds werd er te weinig tijd ingezet op het actief betrekken van meer handelaars. Dit kwam doordat de tijd voor het trekken van het project te beperkt was.

Omloop Pluimen

<u>JAAR</u>	<u>AANTAL PLUIMEN VERDIEND</u>	<u>AANTAL PLUIMEN UITGEGEVEN</u>
2016	2266	455
2017	2427	1248
2018	1557	1261
2019	3272	1599
2020*	1458	1455

Bovenstaande tabel toont per jaar aan hoeveel Pluimen er verdiend en uitgegeven werden door bewoners in de wijk. In 2020 lag het aantal verdiende Pluimen gevoelig lager dan in 2019. De oorzaak hiervan was de corona-epidemie waardoor een stuk minder ontmoetingsactiviteiten konden doorgaan. Vertaald naar uren vrijwilligerswerk, betekent dit dat via de Pluimen gemiddeld 549 uur per jaar vrijwillige activiteiten gedaan werden. Wanneer we 2020 niet meenemen in deze berekening komt dat op gemiddeld 595 uur per jaar.

Hier zit echter ook de bloembakactie in verrekend, als we die eruit laten komt dat op gemiddeld effectief 472 uur per jaar. Overheen de vijf jaar dat de Pluimen liepen (2016 t.e.m. 2019) werd ongeveer 54% verdiend binnen het luik ontmoeting, 36% via buurtzorg en 10% via burenzorg. Ontmoeting is de breedste pijler: hieronder vallen hulp voor buurtfeesten (ook flyeren etc.), meehelpen op ontmoetingsmomenten, voorleesuren... In de laatste jaren nam buurtzorg af

aangezien minder partners hierop inzetten (via bijvoorbeeld opruimacties) en was er een stijging in burenzorg.

Met het LDC en het WGC werd bij de start een Google Drive systeem opgezet om het burenzorgspoor verder uit te bouwen: op die manier kon over organisaties heen vraag en aanbod in de wijk aan elkaar gelinkt worden. Dit bleek echter geen efficiënte manier van werken en daardoor werd dit weinig gebruikt. Pluimen werden in de beginperiode minimaal ingezet voor burenzorg. Hierdoor verwaterde deze samenwerking. In 2018 werd een vernieuwde samenwerking opgezet met het LDC om burenzorg een nieuwe boost te geven. Doel was om ook het WGC terug te betrekken, maar eerst een systeem uit te werken met het LDC. Door tijdsgebrek bij zowel Samenlevingsopbouw als het LDC is de stap naar het WGC niet gelukt.

Ondanks de boost die de basissamenwerking met het LDC gaf, bleef het burenzorgspoor weinig uitgebouwd tegenover de andere sporen. In 2019 besloeg het burenzorgspoor 22% van het aantal Pluimen dat verdiend werd in de wijk. Hierbij moet ook opgemerkt worden dat via deze weg het vooral gaat om het waarden van burenzorg die ook zonder de pluimen al gebeurde, vanuit de werking van het LDC. De Pluimen maakten hier zeker een verschil voor 'buurtzorgers', maar creëerden niet de boost in burenzorg op wijkniveau zoals gehoopt. Dit ligt aan verschillende factoren: het LDC zette al een tijd in op burenzorg, los van de Pluimen enerzijds en er werd onvoldoende ingezet op communicatie hierrond wegens tijdsgebrek (zie later) anderzijds.

De organisaties waar het meest Pluimen verdiend werden zijn het Lokaal Dienstencentrum (zowel voor burenzorg als ontmoeting), STIBO de Kereltjes, Sociaal 9050 en Samenlevingsopbouw. De Broederij was de enige plek waar de uitgave van Pluimen ongeveer dezelfde was aan wat er binnenkwam.

Van alle pluimen die via de handelaars binnen kwamen ging 63% via Bakkerij Verzelen, 20% via Slagerij Abel, 10% via Bakkerij Dirk, 4% via de Press Corner, 2% via de Velowinkel en 1% via de Dagbladhandel. De dagbladhandel kreeg enkel in het eerste jaar Pluimen binnen, de Velowinkel in de eerste drie jaar. In de Press Shop en de Velowinkel werden pluimen omgezet in een korting, bij Bakkerij Dirk, Dagbladhandel Code en Slagerij Abel was er een specifiek aanbod en bij Bakkerij Verzelen kreeg een Pluim de waarde van €0,45. Opvallend is dus dat de handelaar waar de Pluimengebruiker het meest vrij was om te kiezen ook het populairst was.

Naast de handelaars was het Pluimenloket de belangrijkste plek waar Pluimen gebruikt werden. Hier konden Pluimen ingeruild worden voor een Lijnticket, cinematicket of bon voor het Sociaal restaurant. Deze werden aangekocht door Samenlevingsopbouw Gent. Van alle teruggebrachte Pluimen kwam 65% binnen via het Pluimenloket. Daarnaast valt op dat van de 10980 Pluimen die in omloop werden gebracht tussen 2016 en 2020, maar 6452 Pluimen terug binnenkwamen (zie tabel). Dit wil zeggen dat ongeveer een derde van alle Pluimen die ooit verdiend werden in de wijk of verloren zijn of ergens in een kast stof liggen te vergaren. Dit werd ook duidelijk in de eindgesprekken met organisaties en gebruikers: heel wat mensen hadden nog een stapel Pluimen liggen die in 2021 nog ingeruild werden bij de handelaars of via het Pluimenloket. Dit duidt op een onvoldoende match tussen de wensen van de gebruikers en het aanbod van de Pluimen.

Doelgroep/Gebruikers

Wanneer we het aantal unieke vrijwilligers op wijkniveau bekijken zien we een kleine, actief gebruikende groep. Deze groep is divers qua leeftijd, maar niet qua etnische achtergrond. Deze groep bestaat voornamelijk mensen in een (financieel) kwetsbare situatie. Met de jaarlijkse bloembakactie (tot 2019) werd een bredere groep bereikt, maar dit leidde niet tot extra duurzame vrijwilligersinzet binnen het project. Ook werd via deze actie een meer middenklasse publiek aangesproken. In 2019

(laatste volledige referentiejaar omwille van corona) bereikten we met de Pluimen, los van de bloembakactie, ongeveer 90 unieke, regelmatige terugkerende vrijwilligers. Daarnaast is er ook een groep van ongeveer 50 vrijwilligers die via eenmalige inzet Pluimen verdienden (bijvoorbeeld via buurtontbijt, straatfeest...). Naast deze groepen brachten nog eens een 40-tal extra mensen hun bon van de bloembakactie binnen.

De Rol van Samenlevingsopbouw

De voorziene personeelsinzet voor het Pluimenproject was 0,4 VTE. Deze tijd gaat bijna volledig op aan administratie (Pluimen IN/UIT, registratie handelaars en deelnemende organisaties, voorzien pluimenloket...). Daarnaast werd deze tijd besteed aan omkadering (infoloket Pluimen, kernteam Pluimen, opvolging (nieuwe) partners) en de organisatie van activiteiten waar Pluimen verdiend konden worden. De start van de Broederij in 2018 maakte ook dat er meer tijd dan voorzien naar dat project vloeide, waardoor de Pluimen in realiteit eerder draaiden op 0,3 VTE.

Vanuit Samenlevingsopbouw werd van bij de start een vast wekelijks infomoment voorzien op dinsdag in de Knoop. Dit ging door tijdens de openingsuren van de toenmalige weggeefwinkel, waardoor een grotere groep mensen kon worden bereikt. Aangezien dit doorging tijdens de werkuren, werden er aanvankelijk ook infoavonden voorzien. In het eerste jaar werkte dit format, maar na een aantal maanden was de opkomst hierop erg laag. Daarom werd er in de loop van 2018 gekozen voor een extra, vast, maandelijks infopunt op zaterdag in de Bib. Hierbij werd ervoor gekozen om dit moment samen te laten vallen met een van de momenten waarop ook de speltheek open was om een breder publiek te betrekken in het Pluimenverhaal. Dit werd door gebruikers als waardevol beschouwd, al bleef de opkomst ook hier beperkt (3-6 bezoekers, naast toevallige passanten die werden aangesproken). Beide infomomenten gingen door tot aan de eerste lockdown in 2020 en werden nadien niet meer terug opgestart. Daarnaast probeerden we met de Pluimen aanwezig te zijn op verschillende grotere activiteiten in de buurt (buurtontbijt, beurs STIBO, wijkevenementen...). Ook werd met de jaarlijkse bloembakactie ingezet op verdere bekendmaking: mensen kregen een bon die ze konden inruilen voor Pluimen en kregen zo ook ineens een korte uitleg over het project.

In 2018 werd ingezet op het Muntuitonderzoek³. Hiervoor werden denkmomenten met (mogelijke) partners en buurtbewoners, focusgroepen met en bevragingen bij gebruikers en bevragingen bij deelnemende handelaars gedaan. Dit onderzoek wees op de beperkte impact van de Pluimen in de wijk en deed suggesties waar later mee aan de slag gegaan werd. Voor de Pluimen kwam dit onderzoek eigenlijk net iets te vroeg aangezien het project nog niet zo lang liep en even stillag door een personeelwissel bij Samenlevingsopbouw. Een aantal aandachtspunten en aanbevelingen werden meegenomen naar de toekomst.

Pluimenbank

Niet alle buurtbewoners zijn in de mogelijkheid om zelf Pluimen te verdienen (door ziekte, leeftijd...). Om hen te kunnen betrekken bij het Pluimenproject werd de Pluimenbank ontwikkeld. Dit kaderde vooral binnen het burenzorgspoor.

In deze Pluimenbank zaten Pluimen van vrijwilligers die ze zelf niet willen of liever willen schenken aan iemand die zelf geen Pluimen kan verdienen. Ook konden handelaars ervoor kiezen een deel van hun Pluimen te schenken aan de Pluimenbank.

³Hugo Wanner, Sander Van Parijs. Rapport Wijkmunten 2018: Complementaire munten als hefboom voor mensen in kwetsbare posities. (2018)

Buurtbewoners die niet in staat zijn zelf (voldoende) Pluimen te verdienen, maar wel bepaalde hulp kunnen gebruiken, konden via de partnerorganisaties beroep doen op de Pluimenbank. Zo werd vanuit het project ingezet op onderlinge solidariteit.

Kernteam als stuurgroep

Samenlevingsopbouw Gent was van bij aanvang trekker en eindverantwoordelijke van het project. Er werd gekozen om te werken met een stuurgroep, mede om de gedragenheid in de wijk te vergroten. Het doel van de stuurgroep was om mee richting te geven aan het project vanuit een bottom-up aanpak. Vragen zoals: waarop zetten we in (principes)?, welke partners betrekken we en aan welke voorwaarden?, hoe en wanneer sturen we bij...? kwamen aan bod.

De oorspronkelijke leden van het kernteam waren: Jef Geldof (UNIZO9050), Ann van Hyfte (LDC De Knoop), Robert Declerck (lid van LDHZ), Caroline Mattheeuws (Cultuurcafé en bewoonster), Jeroen Adriansens (STHW), Lieven Dhont (Op Wielekes en Peerby), Nathalie Desmet (wijkregisseur), Saar De Buysere (Gentse kunstenaar) en Marika Laureyns (SLO).

BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

In het volgende deel staan we stil bij een aantal vaststellingen die we deden doorheen het project en bij de gesprekken met partners en deelnemers. Bij elke vaststelling eindigen we met een of meerdere aanbevelingen.

VASTSTELLING: PROJECTDOELSTELLINGEN WAREN ONVOLDOENDE DUIDELIJK

Uit de gesprekken met vaste gebruikers, maar evengoed met een aantal partners bleek dat de doelstellingen van het project niet voldoende helder zijn geformuleerd. Het is immers mogelijk om onder de verschillende pijlers heel uiteenlopende zaken te schuiven. Dit kan een meerwaarde zijn, maar ook voor verwarring zorgen. De meerwaarde ligt in het feit dat de Pluimen op deze manier voor heel wat zaken die de buurt ten goede komen kunnen worden ingezet, zonder al te veel beperkingen door voorop vastgelegde regels. Anderzijds zorgt dit ook voor verwarring aangezien op deze manier heel wat verschillende interpretaties mogelijk zijn over waarvoor en hoe de Pluimen kunnen gebruikt worden. Dit zorgt er dan weer voor dat gelijke activiteiten in de wijk soms wel en soms niet door Pluimen gewaardeerd werden.

Het uiteindelijke doel van de Pluimen was het creëren van meer verbindingen op wijkniveau, zowel tussen (kwetsbare) buurtbewoners, lokale handelaars als organisaties. Door het gebruik van Pluimen zouden mensen nieuwe netwerken kunnen uitbouwen en beter hun weg vinden in de wijk en haar dienstverlening. Concreet werd dit vertaald naar drie pijlers waarrond de Pluimen werden opgebouwd: meer burenzorg, meer buurtzorg en meer duurzame ontmoeting.

Voorname bij het luik 'ontmoeting' bestond er onduidelijkheid. Mensen uit de wijk die zelf iets organiseerden konden hiervoor Pluimen krijgen, maar moesten zelf die stap zetten. Ondanks proactief inzetten hierop, was het niet mogelijk de veelheid aan activiteiten hierin mee te nemen. Hierbij komt dat heel wat mensen uit de buurt de Pluimen te weinig kenden of er actief gebruik van maakten (zie later). De luiken 'buurtzorg' en 'burenzorg' zijn concreter, maar ook hier ondervonden we dat niet iedereen in de wijk hier de link maakte met de Pluimen en dat er overlap tussen de verschillende sporen bestaat. Dat was het geval voor zowel individuele bewoners als wijkorganisaties. Bovendien ontstonden er doorheen de jaren ook via andere organisaties acties om aan deze pijlers tegemoet te komen: verbreding netheidscharters, inzet burenzorg door LDC... Hier probeerden we

met de Pluimen samenwerkingen in op te zetten, maar moesten dan vaststellen dat de Pluimen op die manier vooral ingezet werden voor activiteiten die hoe dan ook zouden plaats vinden.

Ook de lokale handel miste zijn plek in de omschrijving van de doelen. Het stimuleren van de lokale handel was geen hoofddoel van de Pluimen. Aangezien we leerden uit het Torekesproject dat de lokale handel wel fungeert als trekpleister voor de munt, werd ook gezocht naar een link bij de Pluimen. Door het stimuleren van lokale consumptie niet te benoemen als doel, ging dit een stuk verloren. Mensen gebruikten de Pluimen wel bij de lokale handelaars, maar eerder omdat die in het aanbod zaten, en niet omwille van de waarde van lokaal winkelen. Verder in dit rapport komen we ook nog terug op de keuze om principieel niet met een euroconversie te werken, en de consequenties daarvan voor het gebruik bij lokale handelaars.

Algemeen kan gesteld worden dat, zowel voor individuele gebruikers als deelnemende organisaties, de doelen naar de achtergrond verdwenen. Door de veelheid aan doelen werd door deelnemers en organisaties vaak maar een deel benoemd en mee uitgedragen, wat op zijn beurt bijdroeg aan onduidelijkheid over het gehele project.

Aanbeveling: Bij een uitbouw van een complementaire munt is er nood aan duidelijke, heldere en afgebakende doelstellingen. Een brede invulling heeft zeker voordelen, maar algemeen beschikbare info moet voldoende concreet zijn. Ook is er nood aan voldoende herhaling hiervan bij deelnemende partners, zodat het volledige verhaal ook via hen uitgedragen kan worden.

Aanbeveling: Bij het betrekken van lokale handelaars bij een munt zonder euroconversie, is het een meerwaarde om hier een apart doel aan te koppelen. In de huidige vorm waren de lokale handelaars vaak een eindstation, maar bleef de waarde van lokale consumptie onderbelicht.

VASTSTELLING: INZET VAN 0,4 VTE VOOR HET PROJECT LEIDT TOT ONVOLDOENDE IMPACT OP WIJKNIVEAU

Zoals hierboven reeds beschreven was de met de voorziene inzet eigenlijk te weinig tijd de vooropgestelde doelen (en zeker het burencareerspoor) voldoende en ten volle uit te bouwen (zie: werking – rol van Samenlevingsopbouw). Dit is niet verrassend: in het vooronderzoek dat Samenlevingsopbouw deed werd een inzet van 0,8 VTE naar voor geschoven voor de uitbouw van de munt. Daarnaast wordt in het onderzoek van Muntuit⁴ verwezen naar de inzet van de Antwerpse munt Buurtijd, die zelfs 1,25 VTE bedraagt, voor het waarmaken van een goede matching tussen bewoners.

De te beperkte inzet maakte dat er ook onvoldoende ruimte was voor de uitbouw en organisatie van regelmatig terugkerende activiteiten aan de verdienzijde. Een gebrek aan verdienmogelijkheden leidt op zijn beurt dan weer tot minder Pluimen die in de wijk circuleren en gebruikt worden. Daarnaast kwam uit de verschillende gesprekken duidelijk naar voor dat de Pluimen een te geringe bekendheid hadden in de wijk – ondanks pogingen om hier verandering in te brengen. Deze pogingen slaagden niet in hun opzet mede doordat er onvoldoende tijd was om dit goed op te volgen.

Daarnaast was de tijdsinzet te beperkt voor een goede uitbouw van het burencareerspoor. Om dit goed te kunnen doen is er nood aan een goede matching tussen bewoners (koppelen van noden en aanbod van buurtbewoners), opvolging en begeleiding van de opgezette acties. Zoals weergegeven in de cijfers op p.3 en 4 bleef het burencareerspoor lange tijd heel beperkt. Sinds de vernieuwde

⁴ Hugo Wanner, Sander Van Parijs. Rapport Wijkmunten 2018: Complementaire munten als hefboom voor mensen in kwetsbare posities. (2018)

samenwerking met het LDC zien we hier een stijging in het aantal ingezette Pluimen voor burenzorg (van 133 in 2018 naar 718 in 2019). Er was echter aan beide zijden onvoldoende tijd om dit ten gronde uit te bouwen en ook partners mee te betrekken in dit verhaal (als toeleider van vrijwilligers en gebruikers). Het LDC zorgde voor ongeveer 80% van de burenzorg via Pluimen. Dit roept dan weer de vraag wat de vraag oproept of dit via de buurtzorg en de inzet van het LDC niet sowieso zou gebeuren.

Zoals reeds beschreven op p. 6 ging een aanzienlijk deel van de opbouwwerktijd naar administratie: hierbij gaat het voornamelijk om de registratie van Pluimen die binnenkwamen en uitgegeven werden. Deze registratie gebeurde sinds de start van het project via een Exceldocument. Bij het Muntuit onderzoek in 2018 bleek dat deze manier van registreren eigenlijk weinig inzicht bood in het project. Er was een overzicht van het aantal pluimen In en UIT, maar geen info over circulatie, unieke gebruikers, aantal acties... Later werd hier wel meer op ingezet via een betere en regelmatigere registratie bij zowel samenlevingsopbouw als de partners – maar dit was erg tijdsintensief.

Vanuit dit oogpunt zijn de Pluimen eigenlijk enorm duur qua personeelsinzet voor de vrijwillige inzet die gegenereerd wordt op wijkniveau. Eigenlijk kunnen we stellen dat er onvoldoende VTE is om te genieten van een schaalvoordeel in de wijk. Dit gegeven kwam ook al naar voor in het onderzoek van Muntuit (2018).

Aanbeveling: Om een nieuwe complementaire munt op wijkniveau voldoende slaagkansen te geven is er voldoende personeelsinzet nodig. Hoeveel die bedraagt hangt af van de vooropgestelde doelen en de gedragenheid binnen de wijk. Er is zeker 0,5 VTE nodig, enkel voor opvolging en administratie (communicatie, nieuwe partners, uitleg, cijfers...), daarnaast moet er ook voldoende ruimte zijn voor het opzetten van activiteiten om een boost te geven aan verdienmogelijkheden om op die manier voldoende Pluimen in omloop te brengen. Tot slot is er extra tijd nodig wanneer er gekozen wordt voor een 'burenzorgspoor' waar matching op wijkniveau voorzien moet worden.

Aanbeveling: Zorg van bij aanvang voor een duidelijke registratie en opvolging. Hou hierbij rekening met tijdsinzet van partners. Interessante concepten zijn: unieke deelnemers (verdienzijde), overzicht structurele en ad-hoc activiteiten, duidelijke classificatie binnen de doelstellingen (sporen)...

VASTSTELLING: EUROCONVERSIE: VERSCHIL IN OPZET EN REALITEIT

Bij de start van het Pluimenproject wilden we zowel vanuit Samenlevingsopbouw als de stad Gent experimenteren met een tweede model, naast dat van de Torekes. Op vraag van wijkpartners werd gekozen om een model te ontwikkelen zonder euroconversie. Een Pluim kreeg de waarde van een kwartier van iemands tijd. Toch werd geprobeerd een aantal succesfactoren vanuit het Torekesproject te vertalen naar het nieuwe model: zo werd gezocht naar een link met de lokale handel en werd gekozen om ook een Pluimenloket te voorzien. Het verschil zit hem dus voornamelijk in het ontbreken van een algemene stelregel: een Pluim blijft in principe een kwartier tijd waard en kreeg geen eurowaarde toegekend. De tegemoetkoming van de handelaars ging om een vorm van sponsoring.

In realiteit zien we echter een ander verhaal. Zeker aan de zijde van de gebruikers werden Pluimen gepercipieerd als euro's. Dit kwam naar voor in alle gesprekken met gebruikers en wordt ook duidelijk wanneer we naar de cijfers kijken. Pluimen worden hoofdzakelijk gebruikt als euro's: bij de lokale handelaars of in het Pluimenloket. Van de 3224 Pluimen die in 2019 in omloop gebracht werden, kwamen er 1 370 terug via het infoloket (dus voor Cinematickets, Lijnkaarten of eetbonnen voor het sociaal restaurant). Daarnaast kwamen er ook nog 125 Pluimen binnen via de bar in het LDC. Binnen de Broederij zien we dit verhaal ook terug, hiervan kunnen we echter geen concrete cijfers geven aangezien hier sprake is van een Broederijcirkel: Pluimen IN en UIT zijn ongeveer in evenwicht, dus

de vrijwilliger inzet die gewaardeerd werd met pluimen in de Broederij, kwamen terug binnen via de kassa van de bar.

In 2019 kwamen 498 Pluimen terug binnen bij de handelaars. Hierbij valt op dat Bakkerij Verzelen de meest gegeerde handelaar was om Pluimen in te ruilen (366 Pluimen): hier kreeg een Pluim de waarde van €0,45 en kon daarmee alles aangekocht worden. Nemen we daarbij nog mee dat heel wat vaste gebruikers heel wat Pluimen ‘spaarden’ bij hun thuis, kunnen we besluiten dat Pluimen hoofdzakelijk als euro’s werden gebruikt.

Een van de redenen waarom de Pluimen bijna direct als ‘euro’s’ verzilverd werden is het gebrek aan exclusieve ruilmogelijkheden. In de wijk misten we een aanbod dat én gegeerd én exclusief voor Pluimen beschikbaar was (en op zich geen euro’s kost). Binnen het Torekesproject in het Rabot zagen we dat de huur van volkstuinjes op de Site een enorme katalysator was voor het project.

Daarnaast zien we zo goed als geen multiplicator effect bij de Pluimen (aantal transacties van een Pluim voor ze verzilverd wordt en uit circulatie gaat). Op die manier ging de tijdswaarde van een Pluim verloren, en werkten Pluimen eigenlijk ook volgens een beloonmodel. Een goed voorbeeld hiervan is het feit dat de laatste jaren meer Pluimen gebruikt werden in het kader van burenzorg (in tegenstelling tot de beginjaren, door de samenwerking met het LDC), maar het beeld daarbij is dat de Pluimen die hiervoor werden ingezet voornamelijk kwamen vanuit de Pluimenbank en daarna direct verzilverd werden.

Aanbeveling: Er is nood aan een duidelijke keuze rond het al dan niet werken met euroconversie of een timebank. Het vermengen van beide systemen zorgde in de praktijk voor veel onduidelijkheden, zowel bij gebruikers als partners. Daarnaast konden de sterktes van beide systemen daardoor niet ten volle worden benut. Beide keuzes hebben ook consequenties voor de nodige tijdsinzet op wijkniveau en het mogelijke multiplicator effect.

VASTSTELLING: PLUIMEN WAARDEREN EN BEKRACHTIGEN EERDER ‘BESTAAND VRIJWILLIGERSWERK’ DAN ZE NIEUWE DYNAMIEKEN CREËREN

Wanneer we kijken waarvoor het meest Pluimen werden verdiend doorheen de voorbije jaren, ligt het zwaartepunt op vrijwillige inzet die al gebeurde. De Pluimen betekenden dat die inzet een (andere) waardering kreeg en daardoor bekrachtigd werd. Daarnaast ging ook een aanzienlijk deel naar traditionele vrijwilligerstaken (flyeren, opruimen, helpen bij een buurtfeest...). De Pluimen creëerden weinig of geen nieuwe activiteiten op wijkniveau, maar wel een uitbreiding van bestaande vrijwilligersactiviteiten.

Dat de Pluimen geen nieuwe dynamieken creëerden heeft verschillende oorzaken: enerzijds was er onvoldoende tijd om nieuwe initiatieven te ondersteunen en mee uit te bouwen, anderzijds was er ook onvoldoende bekendheid van de munt waardoor bewoners zelf onvoldoende de stap zetten om te werken met de munt. Een betere en continue communicatie hadden hierbij een meerwaarde kunnen zijn.

Wel waren de Pluimen een belangrijke stimulans voor zeker kwetsbare bewoners om de stap naar vrijwillige inzet te zetten en ook te blijven volhouden. Voor de Fietskeuken en de Broederij, die grotendeels draaien op vrijwilligers, waren de Pluimen zeker een meerwaarde om een grotere en meer diverse groep vrijwilligers te bereiken en vast te houden. Een waardering waarbij men zelf kan kiezen hoe deze ingezet wordt, werd door alle gebruikers ervaren als een grote meerwaarde.

Alle actieve gebruikers gaven in de gesprekken aan dat de Pluimen een belangrijke stimulans waren voor hun vrijwillige inzet. Een aantal van hen gaven aan dat de Pluimen vooral een stimulans waren,

maar dat ze hun vrijwilligerswerk ook zouden blijven doen zonder (omwille van nieuwe contacten, zinvolle tijdsbesteding etc.). Bij hen waren de Pluimen dus voornamelijk een katalysator om de eerste stap te zetten. Een ander deel geeft aan dat ze zonder Pluimen duidelijk minder taken willen opnemen of zelfs willen stoppen.

Aanbeveling: Voorzie voldoende tijd bij trekkers/ partners om nieuwe dynamieken in de wijk op te zetten of te ondersteunen.

Aanbeveling: Bij het ontwerpen van een munt is het belangrijk voldoende tijd te voorzien voor communicatie. Op die manier kan de munt nieuwe dynamieken van bij de start mee ondersteunen.

VASTSTELLING: BOTSSENDE SYSTEMEN VAN VRIJWILLIGERSWAARDERING

Heel wat organisaties die actief zijn in de wijk werken met vrijwilligers, soms met en soms zonder waardering via de Pluimen. Dit leidde in de voorbije jaren soms tot een botsing van systemen, zowel binnen als tussen organisaties. Omdat een aantal organisaties zelf ook systemen van waardering hadden, werden Pluimen soms ingezet voor het waarderen van specifieke activiteiten of taken. Dit was bijvoorbeeld het geval in het LDC. Vrijwilligers van de bar vielen buiten het Pluimensysteem, terwijl het doen van klusjes in en rond de bar wel gewaardeerd werd met Pluimen. Dit gebeurde enerzijds om gaten in het eigen systeem te kunnen ondervangen en anderzijds ook omdat men het project genegen was en mee wilde doen slagen. Hierdoor ontstond echter verwarring en soms ook afgunst tussen verschillende vrijwilligers. In andere gevallen werd de keuze om al dan niet Pluimen te verdienen gelaten bij de vrijwilligers. Op die manier kregen een aantal vrijwilligers wel en een aantal geen Pluimen voor dezelfde inzet. Dit was onder meer zo bij de Fietskeuken en de Broederij. Hier werd telkens op organisatieniveau een keuze gemaakt en deze werd ook verduidelijkt naar de vrijwilligers toe. Voor buitenstaanders echter, droeg dit bij aan de onduidelijkheid van het project.

Naast bestaande systemen van vrijwilligerswaardering op wijkniveau werd in het pluimenproject ook gebotst organisaties die in de wijk actief zijn, maar bij wie vrijwilligersbeleid georganiseerd is op stadsniveau. Dienst buurtwerk van de stad Gent vormt hierbij een mooi voorbeeld. Binnen de dienst wordt immers gewerkt met veel vrijwilligers, maar was er heel weinig ruimte om mee te stappen in een experiment als de Pluimen. Hierbij werd telkens verwezen naar een gelijk beleid over verschillende wijken heen, waardoor experimenteren in een wijk als moeilijk bestempeld werd. Nochtans lagen hier ons inzien heel wat kansen voor de Pluimen, gezien de doelstellingen rond netwerkuitbouw.

Een ander punt waarop gebotst werd was de visie op vrijwillige inzet. Een aantal organisaties waren heel strikt in het kijken naar die inzet: vrijwillig betekent vrijwillig, dus vanuit een intrinsieke motivatie in plaats van voor de waardering. Ondanks verschillende gesprekken hierover bleef dit een struikelblok. Vanuit de betrokken partners werden de Pluimen gezien als een vorm van waardering, naast andere vormen, maar niet-betrokken wijkpartners bleven dit te veel zien als een verloning (ondanks de niet-euroconversie).

Aanbeveling: Bij de uitbouw van een complementaire munt is het belangrijk in kaart te brengen wat er al gebeurt in een wijk en welke andere systemen er al bestaan. Enkel op die manier kan er aanvullend worden gewerkt.

Aanbeveling: In het vooronderzoek kwamen een aantal noden op wijkniveau naar boven, het is belangrijk deze in kaart te brengen en hierin de munt een plek te geven. Hierbij is vooral nood aan afstemming op wijkniveau en duidelijke communicatie, zowel op wijk- als stadsniveau.

Aanbeveling: Bij de uitbouw van een complementaire munt is een duidelijke (en gedeelde) visie op vrijwillige inzet en waardering noodzakelijk, dit zowel op wijk- en stadsniveau. Tegelijk is er nood aan experimenteeruimte bij verschillende spelers in de wijk. Hieraan werd in het vooronderzoek misschien onvoldoende aandacht besteed;

VASTSTELLING: WEINIG PARTNERS

We moeten ook even stilstaan bij het gering aantal organisaties en heel actieve Pluimengebruikers. Wanneer we kijken naar de organisatiezijde zien we dat STIBO de Kereltjes, LDC De Knoop en Sociaal 9050 in 2019 en 2020 goed waren voor meer dan een derde van de Pluimen die in omloop werden gebracht. Wanneer we dan kijken naar het aantal vrijwilligers dat via deze organisaties de Pluimen leerde kennen, is dat eerder klein. Dit toont mee aan dat een kleine groep mensen heel actief Pluimen verdiende en gebruikte, en dat een grote groep Ledebergnaren niet bereikt werd.

Aangezien een project als de Pluimen steunt op een brede inbedding in de buurt, was het beperkte aantal partners zeker een drempel voor de werking. Een breder partnerschap zou zich immers vertalen naar een breder bereik van buurtbewoners. De onduidelijkheid van de doelstellingen enerzijds en de botsende systemen anderzijds bemoeilijkten dit. Werken met de Pluimen betekende ook niet dat er geen begeleiding meer nodig was voor de vrijwilligers. Doorheen de jaren en ook uit de gesprekken met partners bleek dat deze inschatting niet altijd goed gemaakt werd.

Er waren verschillende mogelijkheden om als partners mee te stappen in het Pluimenverhaal, maar er werd steeds een return verwacht. Dit kon gaan om het voorzien van een aanbod, het voorzien van communicatie naar buurtbewoners of deelname aan de kerngroep om het project mee richting te geven. De bedoeling was steeds om een opstartbudget in Pluimen te voorzien, waarna organisaties zelf meedachten over mogelijke cirkels binnen hun project. In realiteit werd echter al snel duidelijk dat dit niet voor alle partners haalbaar was. Omdat we in 2019 heel hard wilden inzetten op een doorstart en het circuleren van de Pluimen werd dit als aandachtspunt meegenomen, maar werd er geen maximaantal op 'te verkrijgen' Pluimen gezet. Dit zou wel nodig geweest zijn, moest het project verder zijn blijven doorlopen om het zowel voor de handelaars als het Pluimenloket financieel draagbaar te houden.

Aanbeveling: Zorg bij de start van een lokale munt voor een brede en diverse basis van partners. Voorzie ook voldoende tijd om dit partnerschap te onderhouden en doorheen het project te verbreden.

Aanbeveling: Een complementaire munt kan een opstap zijn om meer kwetsbare vrijwilligers te (langdurig) betrekken in activiteiten op wijkniveau, hierbij moet wel voorzien worden in voldoende omkadering. Deze omkadering dient te gebeuren door de partnerorganisaties, dus dit moet van bij aanvang duidelijk zijn.

VASTSTELLING: ONVOLDOENDE AANBOD AAN VERDIENZIJDE EN VERZILVERZIJDE

Uit de gesprekken met bewoners bleek dat er geen goede match bestaat tussen het Pluimenaanbod en de noden en wensen van bewoners. Enerzijds werd aangegeven dat er onvoldoende activiteiten waren om Pluimen te verdienen: hierbij gaat het zowel om structurele, terugkerende activiteiten als eenmalige momenten. Zoals hierboven reeds aangegeven was er bij Samenlevingsopbouw

onvoldoende tijd om structureel activiteiten te voorzien. Wanneer we naar de partners kijken zien we dat ook daar het verdienaanbod eerder beperkt was, of ingevuld werd door een beperkte groep buurtbewoners.

Doorheen het project werden met actieve gebruikers twee maal circulatieschetsen gemaakt. Zo'n circulatieschets brengt in beeld waar mensen Pluimen verdienen en gebruiken en hoe groot hun 'pluimennetwerk' is. Ook was er daarbij altijd de ruimte om suggesties mee te geven. Uit deze schetsen kwam naar voor dat actieve pluimengebruikers op een heel beperkt aantal plaatsen Pluimen verdienen. Hieruit kan dus ook afgeleid worden dat een deel van het verdienaanbod niet gebruikt wordt. In de gesprekken met actieve gebruikers kwam ook naar voor dat het verdienaanbod te eenzijdig was.

Ook aan de kant van de verzilvering zien we eenzelfde patroon. Plekken waar mensen hun Pluimen kunnen gebruiken zijn te beperkt. Hierbij valt op dat gebruikers Pluimen voornamelijk wel een geldwaarde koppelen aan een Pluim, hoewel het net een uitgangspunt van het project was om dit niet te doen. Dit werd ook al aangehaald bij de vaststelling rond de euroconversie. De Pluimen waren in feite een dubbel systeem, waarbij in een aantal gevallen wel een geldwaarde aan een Pluim werd gekoppeld (lokale handel en Pluimenloket). In de gesprekken met gebruikers haalde iedereen aan dat het niet aantrekkelijk was om een Pluim in te zetten voor 'burenzorg' in het huidige systeem. Dit werd ook duidelijk in de suggesties bij de opmaak van de circulatieschetsen: de suggesties gingen voornamelijk over een uitbreiding van het aantal handelaars of het aanbod van de deelnemende handelaars.

Daarnaast konden gebruikers met de Pluimen ook niets exclusiefs doen – er was dus minder stimulans om Pluimen te verdienen om net van dat ene gebruik te kunnen maken. Bij het Torekesproject zagen we dat de tuintjes op de Site een enorme katalysator waren voor het project.

Tot slot toont de tabel op pagina 3 aan dat er ook heel wat Pluimen nooit besteed zijn. Dit toont aan dat het verzilveraanbod niet aantrekkelijk was voor een grote groep buurtbewoners. Een andere oorzaak hiervan kan zijn dat Pluimen die via jaarlijkse of eenmalige acties verdiend werden verloren gingen op deze manier (bijvoorbeeld omdat mensen nog wilden bij sparen). Een andere opmerking die buurtbewoners vaak gaven was dat de pluimen eigenlijk geen handige vorm hadden: ze pasten moeilijk in een portefeuille of vielen uit de kaartjes. Dit maakte dat mensen er actief aan moesten denken om hun Pluimen bij te hebben. Bij aanvang werd bewust gekozen voor een fysieke munt om de drempel te verlagen voor deelnemers, hier staan we nog steeds achter. Een combinatie van een fysieke en een digitale munt zou ook een mogelijkheid kunnen zijn.

Hierbij aansluitend kunnen we opmerken dat de Pluimenbank doorheen het project eerder onderbenut bleef. De grootste oorzaak hiervan ligt waarschijnlijk in het feit dat de Pluimenbank bij vele gebruiker (en partners) onvoldoende of niet gekend was. Enkel via het LDC en via Samenlevingsopbouw werd hiervan (actief) gebruik gemaakt voor burenzorg. Langs de andere kant zien we dat de Pluimenbank bijna uitsluitend gespijsd werd door de handelaars (in de vorm van sponsoring) – ook de mogelijkheid om pluimen te doneren was dus waarschijnlijk te weinig bekend en/of er werden te weinig Pluimen actief in omloop gebracht waardoor ook de weg naar de Pluimenbank niet gevonden werd.

Aanbeveling: Er moet een voldoende groot, divers en aantrekkelijk aanbod zijn aan de verdienzijde. Er werd hiernaar gepeild tijdens het vooronderzoek, maar betrek hier zeker ook voldoende buurtbewoners (latere gebruikers) bij. Dit aanbod moet zowel bestaan uit structurele, terugkerende activiteiten als eenmalige, meer ad hoc activiteiten. Van die laatste is 1 per maand een richtlijn, om

het project voldoende warm te houden en voldoende mogelijkheden te bieden voor nieuwe gebruikers om in te stappen.

Aanbeveling: Een exclusief aanbod in ruil voor de munt kan een enorme boost geven. Op die manier vergroot de wil van (toekomstige) gebruikers om deel te nemen.

Aanbeveling: Ga voor een handige vorm van de munt. Iets wat gemakkelijk opgeborgen kan worden in een portefeuille. Of ga voor een combinatie van een fysieke met een digitale munt.

Aanbeveling: Maak een duidelijke keuze rond het al dan niet werken met euroconversie of een timebank (zie hoger).

VASTSTELLING: SAMENSTELLING KERNTTEAM

De samenstelling van het kernteam bleef de eerste jaren vrij ongewijzigd. Vanaf 2018 vielen een aantal mensen weg en sloten een aantal nieuwe partners aan bij het kernteam. Het kernteam was voornamelijk samengesteld uit organisaties/ burgers die actief waren of woonden in de wijk. Niet alle waren actieve 'Pluimenpartners' (plekken waar verdiend of verzilverd kon worden), maar waren betrokken vanuit interesse, kennis van de wijk of ervaring met deelsystemen. Vanaf 2018 werd een shift zichtbaar: nieuwe partners sloten voornamelijk aan vanuit hun actieve betrokkenheid bij het project. Daardoor verschoof ook de inhoud van het kernteam: het werd praktischer ingevuld en het conceptuele denken over het project verschoof naar de achtergrond. Achteraf gezien hadden we beter de oorspronkelijke taak van het kernteam, nl. het uitwerken van de visie op en het concept van de Pluimen, moeten bewaken. Daarnaast had een gebruikersgroep kunnen bestaan om de meer praktische kant verder op te volgen. Ook het breder betrekken van wijkbewoners en/of actieve gebruikers had een meerwaarde kunnen zijn. Doorheen het project waren er veel gesprekken met mensen, maar die bleven, mede vanuit een beperkte tijd, te individueel.

Aanbeveling: Werken met een stuurgroep is zeker een meerwaarde bij het uitwerken van een complementaire munt. Daarbij is het van belang om op voorhand duidelijk af te lijnen wat de doelstellingen zijn en welke profielen nodig zijn voor het bereiken ervan.

Aanbeveling: Zorg voor een onderscheid tussen enerzijds de conceptuele visieontwikkeling enerzijds en het praktische beheer van de munt anderzijds. Betrokken partners/ geïnteresseerden kunnen op basis van competenties aansluiten bij een van of beide groepen.

Aanbeveling: Zorg dat de stem van (toekomstige) gebruikers structureel betrokken wordt in het verder uitbouwen van de munt. Een (half)jaarlijks gebruikersforum zou hier een antwoord kunnen bieden.

CONCLUSIE

Op basis van de vaststellingen die hierboven staan beschreven heeft Samenlevingsopbouw, in overeenstemming met de stad Gent, besloten om het pluimenproject los te laten. Er is in de wijk geen partner gevonden om het project tijdig over te nemen, waardoor beslist is om het project stop te zetten halfweg 2021. Zowel binnen Samenlevingsopbouw Gent als bij de stad was er immers geen ruimte om de tijdsinzet voor het project uit te breiden, waardoor een bijsturing en kwalitatieve verderzetting van het project onmogelijk bleek. Er werd een uitbolperiode (3 maanden) voorzien zodat gebruikers nog de kans kregen om verdiende Pluimen in te wisselen.

Vanuit Samenlevingsopbouw blijven we overtuigd van de waarde van een complementaire munt op wijkniveau. In deze nota hebben we dan ook geprobeerd zowel sterktes als lessen te benoemen om in de toekomst verder met complementaire munten aan de slag te gaan.

Dagmar De Potter
dagmar.de.potter@samenlevingsopbouw.be
M 0490 41 31 39

Samenlevingsopbouw Gent vzw
Blaisantvest 70 | 9000 Gent
T 09 223 95 15 | F 09 239 96 72
www.samenlevingsopbouwgent.be

BIJLAGEN

VOORONDERZOEK COMPLEMENTAIRE MUNT LEDEBERG

Onderzoekperiode : voorjaar 2015

Augustus 2015

Inhoudsopgave

Inleiding

1. **Over Ledeberg**
2. **Een complementaire munt**
 1. De Torekes
 - 2.2. Waarom starten in een tweede wijk?
3. **Noden, wensen en capaciteiten**
 - 3.1. Noden
 - 3.2. Wensen
 - 3.3. Capaciteiten
4. **Model nieuwe gemeenschapsmunt**
 - 4.1. Naam
 - 4.2. Richtlijn
 - 4.3. Doelstellingen
 - 4.4. Aanbod
 - 4.5. Pluimen in concreto
 - 4.5.1. Introductie
 - 4.5.2. De goudenpluim
 - 4.5.3. Een stuurgroep
 - 4.5.4. Link met onze andere projecten
 - 4.6. Betrokkenheid Woningent
5. **Financieel luik**
6. **Conclusie**

Inleiding

Stad Gent heeft in 2014 de opdracht aan Samenlevingsopbouw Gent gegeven om te onderzoeken of een complementaire munt in Ledeberg mogelijk is. Vanaf november 2014 is dit vooronderzoek gestart om te eindigen met resultaten die in deze nota bekend gemaakt worden.

De opdracht werd gegeven aan SO Gent omdat we al een aantal jaar het torekproject in het Rabot ondersteunen. Eén van de terugkomende vragen over het project is de vraag naar opschaalbaarheid : is het mogelijk om het project uit te breiden naar andere wijken? In plaats van een eenvoudige bevraging en copypaste van het bestaande project, hebben we het grondiger aangepakt :

Eerst wordt er een beeld gegeven over de populatie, de huisvesting en de mobiliteit van de bewoners in Ledeberg. Daarna wordt het systeem van een complementaire munt geschetst om vervolgens in te gaan op de noden, wensen en capaciteiten in Ledeberg. Dit is immers nodig want een wijkmunt slaat juist een brug tussen deze drie. Zo is er bijvoorbeeld nood aan meer burenzorg (nood en wens), zijn er veel mensen die hulp willen geven (capaciteit), maar gebeurt dit nog niet voldoende omdat heel wat mensen geen hulp durven vragen. Een complementaire munt kan hier de oplossing voor zijn.

Daarna wordt het model van de pluimen (de mogelijke munt in Ledeberg) uiteengezet. Er worden antwoorden gegeven op onder andere deze vragen: 'Wat zijn de doelstellingen?', 'Rond welke pijlers wordt er gewerkt?', 'Hoe ziet het aanbod eruit?' ... Uiteraard hangt aan de

werking van zo'n systeem een kostenplaatje vast. Hier wordt een schatting van gemaakt om tot slot te eindigen in een conclusie.

Bij deze willen wij graag de organisaties bedanken voor hun inzet, de bewoners voor hun creatieve en nuttige inbreng, Nathalie De Smet -de wijkregisseur van Ledeberg- om te helpen bij de uitwerking van sommige pistes en tot slot Stad Gent in het algemeen omdat ze anders durft denken.

1. Over Ledeberg

Ledeberg is één van de dichtst bevolkte wijken in Gent: met 6097 inwoners per km² is de bevolkingsdichtheid dens. Reken bij de 9396 officiële bewoners 261 kotstudenten en 68 asielzoekers, en men heeft een goede kijk op het aantal bewoners in Ledeberg.

De bevolking is vrij jong: het aandeel 40-plussers ligt lager dan in de rest van Gent en het aantal kinderen, jongeren en volwassenen tot 40 jaar is hoger in vergelijking met andere wijken in Gent. Bovendien is de bevolking er vrij divers: er wonen heel wat niet-Belgen (16,30 procent). Turken, Bulgaren en Slowaken zijn de drie grootste bevolkingsgroepen van niet-Belgische origine. Tot slot kent Ledeberg een hoge verhuismobiliteit en een hoog migratiesaldo. Naast de bewoners moeten ook de gebruikers en passanten gerekend worden zoals de ambtenaren die werken in de Zuiderpoort. Ook zij maken gebruik van de voorzieningen in Ledeberg zoals de lokale handelaars en horecazaken.

Verder wonen er heel wat alleenstaanden (42,9 procent) in Ledeberg. Ongeveer een derde van de huishoudens, heeft kinderen. Op vlak van ruimtelijke ordening kent 42,7 procent van de huizen een klein comfort. Met klein comfort wordt een badkamer en wc in huis bedoeld, maar centrale verwarming, keuken, telefoon en auto ontbreken. Het aandeel van huizen met geen of klein comfort ligt in Ledeberg hoger dan in de andere wijken van Gent. Wonen is bijgevolg een heel belangrijk thema in de wijk. Stad Gent probeert hier antwoord op te geven door met renovatiepremies te werken.

Tot slot heeft op vlak van mobiliteit 38 procent van de bewoners geen auto en 54 procent één auto. Slechts acht procent heeft twee of meer auto's. Het lokaal dienstencentrum probeert een antwoord te geven op deze nood door vrijwilligers in te schakelen als taxichauffeurs. Het is echter zeer moeilijk om zo'n mensen te vinden want ze moeten ook een eigen auto ter beschikking hebben en voldoende tijd hebben.

2. Een complementaire munt

Gemeenschapsmunten zijn ruilsystemen die dienen als aanvulling op gewoon geld. Ze zijn wereldwijd op talloze plekken in gebruik, toegepast in netwerken met geografische, sectorale of doelmatige afbakening en worden uitgevaardigd en beheerd zonder winst oogmerk.¹

Ze kunnen worden ontworpen en uitgevoerd op veel verschillende manieren: ze kunnen de vorm aannemen van beloningsprogramma's, een credit card met een spaarsysteem of zelfs traditionele bankproducten. Gemeenschapsmunten worden al tijden gebruikt als antwoord op lokale problemen wereldwijd.

Om later haalbare doelen te kunnen stellen voor de gemeenschapsmunt, moeten de noden, dromen en capaciteiten die in de buurt te vinden zijn eerst in kaart gebracht worden. De gemeenschapsmunt is immers het middel om brug te slaan tussen deze drie. Bovendien blijkt uit onderzoek dat de inzet van bewoners afhangt van hun noden, dromen en capaciteiten.

1. De Torekes

Samenlevingsopbouw Gent werkt sinds 2010 mee aan een complementaire munt in Rabot-Blaisantvest, namelijk de Torekes. Deze munt werkt met euroconversie zodat 10 Torekes effectief 1 euro waard zijn. Dit wordt mogelijk gemaakt door subsidies van Stad Gent. Met de munt worden vrijwilligers gewaardeerd als men zich inzet op de thema's buurtzorg, burenzorg en milieuzorg. We kunnen alvast van een succes spreken want met 380 unieke deelnemers waarvan een 100-tal frequente deelnemers, creëren we nieuwe netwerken die de dynamiek in de wijk een boost geven. Uit onderzoek van Diegem blijkt bovendien dat we met de Torekes de kansengroepen bereiken (onder andere omwille van de euronconversie) en vooral oudere mensen (30- tot 60-jarigen, met een piek van 50-jarigen). Heel wat mensen komen dan ook

naar de Site om aan buurtzorg te doen omwille van de Torekes. Voor hen maakt het financieel een verschil. Dit is natuurlijk onze doelstelling niet, maar wel een belangrijk neveneffect dat we niet mogen negeren.

2. **Waarom starten in een tweede wijk ?**

Het experiment in de wijk Rabot-Blaisantvest toont aan dat de introductie van een complementaire munt in een volkse wijk zoals het Rabot de mogelijkheden biedt om buurt, burenen- en milieuzorg te verbreden, de inzet en participatie van bewoners te vergroten en de fierheid en solidariteit in de wijk kan beïnvloeden op een interessante en doenbare manier. Naast deze 'productresultaten' zien we ook verschillende 'procesresultaten': hogere betrokkenheid op de buurt, nieuwe netwerken die relatief duurzaam zijn, betere samenwerking tussen organisaties, nieuwe leerkanalen.

Doorheen de jaren hebben we vanuit verschillende wijken de vraag gekregen of er ook niet in hun wijk gestart kan worden met een gelijkaardig systeem. Wij zijn overtuigd dat een lokale munt als instrument 'uitgerold' kan worden in de stad. Maar daarvoor willen we graag nog een opstart realiseren in een andere wijk met een aangepast model. Niet omdat we het ons zelf moeilijk willen maken, maar omdat we vanaf de eerste gesprekken merkten dat de geïnteresseerden uit Ledeberg geen kopie wensten van de torekes, maar een project op maat van de wijk.

In Ledeberg zouden we graag een munt zonder euroconversie opstarten omdat organisaties uitdrukkelijk lieten blijken dat ze weg willen van het verdienmodel. Mensen moeten de pluimen zien als een beloning en niet als een verloning. Dit is het grote verschil met de torekes waar we later op terugkomen.

3. **Noden, wensen en capaciteiten**

3.1 **NODEN**

Met noden wordt het collectief doel bedoeld dat mensen samen nastreven en dat hen verbindt. Het gaat om de noden die buiten het bevoegdheidsdomein van de diensten of buiten het bereik van de markt vallen, waardoor er gaten komen in de "warme deken" van zorg en welzijn. Als professionele diensten niet genoeg vat hebben op een probleem, is het ideale scenario natuurlijk dat de burgers zelf de handen uit de mouwen steken. Hiervoor is misschien wel een zetje nodig en dan kan een gemeenschapsmunt een oplossing bieden.

Een eerste stap in het onderzoek (november '14 - januari '15) bestond uit het verkennen van de wijk en de wijkorganisaties met als doel noden te formuleren voor Ledeberg. Zo werd LDC, buurtwerk, Fietskeuken, Op Wielekes, LDHZ, wijkregisseur Ledeberg-Moscou en WoninGent in deze eerste fase aangesproken. Hun werking werd uitgelegd en het concept van een complementaire munt werd kort toegelicht. Tot slot werd er geluisterd welke noden zij ondervonden in Ledeberg (zie verslagen bijlage 1). De belangrijkste noden die naar boven kwamen, waren de volgende:

- Volgens LDC is er meer nood aan **burenzorg**. Er zijn heel wat senioren in Ledeberg die thuiszorg krijgen. Ze merken enerzijds dat wanneer ze niet langskomen de senioren maaltijden overslaan en anderzijds dat de groep senioren vaak vereenzaamd is. Het zou goed zijn moest een buur af en toe eens een kijkje gaan nemen, om boodschappen gaan, de post uithalen voor hen enz. Dit gebeurt nu al, maar nog te weinig. De munt kan hierin een trigger zijn. Uiteraard hoeven senioren niet enkel de doelgroep te zijn van burenzorg, maar alle bewoners van Ledeberg. Buren kennen de burenen immers niet meer (aangegeven door een bewoner).

Daarnaast ondervindt LDC ook de **financiële problemen** van mensen. Zo lossen sommige mensen hun bijdrage voor het atelier (10euro/jaar) in schijven af en moeten ze de keuze maken tussen ofwel de dansles of het naaiatelier.

- WoninGent stoot op het probleem dat ze de vrijwilligers die momenteel enkele klusjes doen in de woonblokken, omwille van besparingen niet meer mogen vergoeden. Voordien kregen deze mensen 50 euro per maand. Indien er echter geen vrijwilligers meer zijn die de

klusjes opknappen, zullen de huurlasten voor iedereen oplopen aangezien ofwel de technische dienst ofwel een conciërge moeten worden ingeschakeld. Daarom is WoninGent volop op zoek naar alternatieven zoals een complementaire munt.

- De Fietskeuken en Op Wielekes merken dat mensen het moeilijk hebben om de waarborg van de fietsen te betalen (70 euro).
- Nathalie De Smet, de wijkregisseur van Ledeberg, geeft aan dat er voordien al eens noden van Ledeberg in kaart gebracht zijn zoals meer **groen, een betere infrastructuur en toegang tot bepaalde diensten** (vb. sport).
- Er is ook een aanzienlijke groep bewoners met financiële problemen. Mensen kunnen zich bijvoorbeeld de aankoop van een wasmachine niet permitteren waardoor zij aangewezen zijn op wassalons, maar de kost hiervan loopt ook hoog op. Daarnaast geven enkele mensen aan dat ze het moeilijk hebben om hun huishuur te betalen omdat ze geen of nauwelijks een inkomen hebben. Een geschikte job vinden is ook niet aan de orde.

3.2 WENSEN

- Tijdens de dialoogtafels in het kader van de wijk van de maand (januari '15), kwam naar boven dat heel wat mensen hulp willen geven, maar er geen durven vragen. Dit vergt namelijk een engagement van de buur en wanneer je deze persoon hiervoor euro's aanbiedt, worden ze vaak niet aanvaard. Hiervoor kan een gemeenschapsmunt een instrument zijn.
- Uit de wenskaarten voor Ledeberg die op de nieuwjaarsreceptie in Ledeberg werden uitgedeeld, kwam de wens naar groen en een propere wijk vaak naar boven. Dit in de zin van meer glascontainers, meer groen aan de huizen, geen sluikestort en meer afvalkorven. Andere wensen waren gelijkheid tussen de mensen, het behouden van de sociale mix, een veilige wijk, meer kinderspeeltuinen, een voetbalveld, meer openbare toiletten en minder werken. Ook hierop kan een complementaire munt inspelen.

3.3 CAPACITEITEN

- In Ledeberg zijn er tal van organisaties actief. Ook tijdens de vergaderingen rond de gemeenschapsmunt, viel hun bereidheid om in het systeem mee te stappen op. Deze organisaties zullen belangrijke schakels zijn om het systeem te doen draaien.
- De Standaertsite zal een belangrijke rol spelen omdat op vlak van buurtbeheer en zo'n gemeenschapsmunt, één ontmoetingsplek essentieel is (zie vergadering van 19 juni rond buurtbeheer). Dit als aanvulling op andere ontmoetingsplekken (Open Huis, De Knoop, De composteerplek, De Vijvers enz.) want iedere plek bereikt vaak toch een andere doelgroep.

4. Modelontwikkeling nieuwe gemeenschapsmunt

De modelontwikkeling is gebeurd in samenspraak met tal van wijkorganisaties en een aantal bewoners. Wijkorganisaties die deelnamen aan één of meerdere vergaderingen waren: Wijk Gezondheidscentrum, LDC, vzw Elftwelf, Fietskeuken/Op wielekes, Straathoekwerk, UNIZO9050, LDHZ, Fairfin, Seniorenraad, Cultuurcafé en WoninGent. Ook de wijkregisseur was vaak aanwezig. Daarnaast zijn er nog individuele gesprekken geweest met de Benedictuspoort, Buurtwerk, het vrijwilligersloket, De Kleurdoos, vzw Lejo en vzw jong. De grote vergaderingen zijn doorgegaan op 28 januari 2015, 4 maart 2015 en 29 april 2015 (verslagen zie bijlage 2). Op basis van de noden, de wensen en de capaciteiten zijn we tot een voorstel gekomen in verband met de installatie van de wijkmunt.

In vergelijking met de opstart van de munt in het Rabot, beschikken we over een aantal troeven die we toen niet hadden : een complementaire munt is geen wereldvreemd concept meer; er zijn voldoende organisaties die mee hun schouders onder dit project willen zetten ; we hebben

ervaring in het werken met een wijkmunt. Anderzijds kan de installatie van de munt geen kopie worden van de toerekes : een copypaste-werk is zelden succesvol.

4.1 Naam en richtlijn

“Pluimen” want het gaat om iemand waarderen en ‘een pluim geven’. 1 uur inzet wordt gewaardeerd met vier pluimen. Dit om ervoor te zorgen dat iemand die zich slechts een kwartier inzet, ook beloond kan worden indien de persoon dit wil.

4.2 Doelgroep en doelstellingen

De doelgroep van een complementaire munt wordt uiteraard steeds breed gezien aangezien een wijkmunt gedragen moet worden door een wijk. Alle bewoners van Ledeberg behoren dan ook tot de doelgroep, met specifieke aandacht voor de groep maatschappelijk kwetsbare bewoners. Bijgevolg komen we tot een eerste belangrijke doelstelling van de pluimen: zorgen voor meer en sterke netwerken tussen bewoners onderling en tussen bewoners en organisaties, die effect hebben op onderlinge solidariteit en sociale stijging. In het kader van het nieuwe meerjarenplan van Samenlevingsopbouw Gent, kunnen we zeggen dat we ons met de pluimen op het volgende willen focussen: *‘Kleinschalige knooppunten van mensen creëren mee een ondersteunde omgeving voor maatschappelijk kwetsbare groepen en ontwikkelen in de lokale en diverse samenleving potentiële nieuwe solidariteitsvormen gebaseerd op gemeenschapsvorming.’*

De pluimen kunnen er dus voor zorgen dat de kwaliteit en de samenhang van de lokale gemeenschap versterkt wordt. Onze ervaring uit het Rabot leert ons dat “buurtverbondenheid”, de mate waarin mensen zich met hun buurt identificeren vanuit een bewustzijn van problemen én de mogelijkheid om die op te lossen, een doorslaggevende factor is om mee te werken. En het installeren van een lokale munt speelt hierin een rol : vrijwilligers worden aux serieux genomen, ze worden gewaardeerd, bepalen mee hoe en waarvoor de munt kan worden ingezet..... Op die manier voelen bewoners zich veiliger, gewaardeerd en gedragen.

In Ledeberg zijn nu al heel wat vrijwilligers actief, maar het zijn vaak +50-jarigen en van Belgische origine. Heel wat organisaties steunen op gemotiveerde wijkbewoners, maar er zijn (te) weinig onderlinge verbanden. Het invoeren van een lokale munt kan ook helpen in het doorbreken van het ‘eilanddenken’.

Een lokale munt is dus een instrument dat enerzijds een antwoord biedt op noden van mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties, (zoals een vrijwilliger aangaf: *‘Pluimen zouden voor ons een financieel verschil maken en voor mijn madam misschien een motivatie zijn om buiten te komen.* Geert De Kinder, vrijwilliger Samenlevingsopbouw) en anderzijds mogelijkheden creëert om nieuwe netwerken uit te bouwen. Ze leren mensen kennen, ze maken deel uit van een groter geheel en ze worden versterkt in hun vaardigheden en capaciteiten.

Het installeren van een munt versterkt de dynamiek van de wijk. Dit leert de ervaring uit het Rabot ons ook. Een wijkmunt kan een soort van “drager” worden van verschillende initiatieven, waarbij bewoners uit de wijk op hun manier terug aansluiting vinden op de gemeenschap. In tijden van een grote diversiteit binnen een bepaalde wijk, is het nodig om vooroordelen weg te werken en anderen te ontmoeten. Met betrekking tot de toerekes is dit ook zo. Zo gaf een bewoner aan: *“Vroeger was ik racist. Maar nu ik die Turken leren kennen heb, apprecieer ik hen enorm. Ze zwaaien zelfs naar mij op straat. Bijna iedereen kent elkaar hier.”*

Organisaties opperen dat de pluimen een positief verhaal moeten blijven, maar wel één waarbij de kommer en kwel van een ander opgelost wordt. Waarbij er minder sprake is van sociale uitsluiting en waarbij we elkaar meer als gelijken beschouwen.

Daarom zullen we met de pluimen rond deze pijlers werken:

1. **Burenzorg:** Zoals gezegd is er nood aan burenzorg. Dit gaat om kleine taken: boodschappen doen, klusjes opknappen, met de hond gaan wandelen enz. Graag hadden

we met sleutelfiguren gewerkt die vraag en aanbod van hun straat/straten opvangen en aan matchmaking doen. LDC zou graag in dit verhaal meestappen en helpen ondersteunen, omdat ze geconfronteerd worden met een toenemend aantal van hulpbehoevende en thuiszittende senioren.

2. **Buurtzorg:** Enerzijds is dit een succesfactor van Torekes in het Rabot en anderzijds is er vraag naar acties en activiteiten ihkv een groener Ledeberg. Mensen die zich inzetten om Ledeberg fleuriger en properder te maken, kunnen hiermee pluimen verdienen.

3. **Ontmoeting :** We mikken ook op een aantal effecten/procesdoelen : stimuleren van ontmoeting die duurzamer is dan een occasioneel feestje (solidariteit). Buurtbewoners ontdekken dat het mogelijk is om zich in te zetten voor anderen of de publieke ruimte in de wijk (activering), doen dat samen met anderen ook uit andere culturen (interculturaliteit), verwerven zo nieuwe vaardigheden, contacten en waardering (empowerment) en kunnen tenslotte zelf voorstellen doen voor nieuwe taken en gedragingen die gewaardeerd worden (participatie).

4.3 Aanbod

Om het systeem te doen draaien, moet er een aantrekkelijk aanbod zijn. Het verschil met de Torekes is dat organisaties in Ledeberg weg willen blijven van het “verdienmodel”. Terwijl er bij de Torekes met euroconversie gewerkt wordt, willen organisaties dat bewoners in Ledeberg geen directe eurowaarde aan een pluim kunnen koppelen. Sommige vrijwilligers beschouwen het teveel als een verloning waardoor aanpassingen in het systeem zeer gevoelig liggen. (eenzelfde inzet wordt minder beloofd/verloond ?)

Deze uitdagingen willen ze in Ledeberg vermijden, wat niet wil zeggen dat zo’n systeem later niet kan opgebouwd worden. Ook al werken we zonder euroconversie, toch kunnen we de lokale handelaars opnemen in het aanbod. Ipv producten aan te bieden in pluimen, kan een handelaar pluimen gebruiken als een kortingssysteem, een sponsoring, een product van de maand, eenmalige acties...

Volgend producten/diensten staan momenteel op de lijst:

- Manden met allerhande producten: gesponsord door Proxy Delhaize, aangeboden in het loket
- Producten van lokale handelaars. Samenlevingsopbouw is bij de lokale handelaars langs geweest om de pluimen voor te stellen. Er waren heel wat enthousiaste handelaars (zie bijlage 3) die graag in het verhaal zouden meestappen. In tegenstelling tot de Torekes krijgen de handelaars geen euro’s in ruil voor de ontvangen Torekes. In Ledeberg zal er meer sprake zijn van sponsoring. Dit wil niet zeggen dat er niet nagedacht moet worden over een mogelijke return voor de handelaars. Mogelijke opties zijn: vrijwilligers die promo maken of een promotieplatform
- Cinematickets en lijntickets aangeboden door Samenlevingsopbouw. Tevens een succesfactor in het Rabot en het speelt tegelijk in op de nood aan mobiliteit en vrijetijdsbesteding
- Fietsproject: bewoners kunnen fietsen huren om naar ’t stad te gaan. Zo gaf Mieke van het wijk gezondheidscentrum aan dat fietslessen voor volwassenen een succes zijn, maar dat mensen daarna niet meer kunnen oefenen omdat ze zich geen fiets kunnen aanschaffen. Ook de Fietskeuken en Op Wielekes stoten op dit probleem. In samenwerking met hen, kan een fietsproject opgestart worden.
- Beperkt aantal maaltijden in de Knoop
- Bewegingslessen bij het wijkgezondheidscentrum
- In het kader van burenzorg uw buur te belonen voor zijn inzet. De burens worden bij elkaar gebracht via matchmaking (de vraag aan het aanbod koppelen).
- Ingang betalen voor het cultuurcafé of voor een evenement dat specifiek voor mensen met pluimen georganiseerd wordt

Momenteel zijn er nog geen concrete overeenkomsten omdat het nog niet zeker is dat de pluimen er komen. Indien er groen licht gegeven wordt, wordt hier werk van gemaakt.

4.5 De pluimen in concreto

4.5.1 Introductie

De pluimen zouden geïntroduceerd worden tijdens een buurtfeest. Iedereen die aanwezig is krijgt een pluim en mag die geven aan iemand die dit verdient. Daarna wordt het systeem voorgesteld.

Nadien wordt een huisbezoekenronde gepland om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen in het systeem. Aanvullend worden brochures gedrukt en een website gemaakt waarop alle informatie terug te vinden is.

Iedereen die mee stapt in het systeem, krijgt automatisch minstens vier pluimen zodat de bewoners alvast kunnen meedraaien. Organisaties zullen hier ook een belangrijke rol spelen.

4.5.2 De gouden pluim

Om de zes maanden, zal er ook een gouden pluim uitgereikt worden aan iemand die zich echt onderscheiden heeft. Deze pluim kan je vergelijken met een trofee (die niet inwisselbaar is).

Nadien wordt de gouden pluim opnieuw uitgereikt. De pers wordt hierbij betrokken.

4.5.3 Een stuurgroep

De functie van de stuurgroep is -zoals het woord zelf aangeeft- het project sturen vanuit een bottom-up visie. In deze stuurgroep hadden we graag organisaties en bewoners uit de wijk gehad. Problemen, uitdagingen, evaluaties worden er besproken. Op basis van de uitkomsten wordt het project bijgestuurd.

4.5.4 Link met onze andere projecten

Belangrijke 'knooppunten' voor Samenlevingsopbouw in Ledeberg zijn de Vijvers, de Standaertsite en de composteerplek. Bewoners en organisaties kennen de projecten en voor de opstart van een complementaire munt is het interessant om de introductie te koppelen aan reeds bekende projecten, uiteraard zonder die werkingen te bruuskieren.

Zoals de munt, moeten ook de projecten complementair zijn met elkaar. Het kan alleen maar versterkend werken, gezien er vele groeimogelijkheden zijn voor de composteerplek, de Vijvers en de Standaertsite. Pluimen kunnen de motor zijn om vrijwilligers uit de doelgroep aan te trekken, iets waar Samenlevingsopbouw in Ledeberg volop aan het werken is.

4.6 WoninGent

Er zijn heel wat gesprekken geweest met Erik Stappers van WoninGent. Zoals eerder gezegd, zochten zij naar een nieuwe piste om hun vrijwilligers te belonen. Voordien gebeurde dit via een maandelijkse onkostenvergoeding, maar wegens besparingen kan dit niet meer. Het systeem van de pluimen bleek haalbaar alternatief. Aangezien deze mensen een groot aantal pluimen zouden verdienen, werd er gezocht naar een specifiek -naast het reguliere- aanbod voor hen. Dit deden we in samenspraak met de vrijwilligers op 16 april 2015. De vrijwilligers waren alvast voor het idee te vinden, maar de Raad van Bestuur moest dit op 8 mei nog goedkeuren. Dit alles vergde namelijk ook een sponsoring van hun kant (vooral voor het specifieke aanbod). Het bestuur heeft echter beslist om eerst nog een andere piste te bekijken. Tot op heden is er geen definitieve keuze gemaakt. (augustus '15).

5. Financieel luik

Dit is een raming van de kosten die de opstart van de munt en de werking mogelijk moeten maken.

Website	€2000 (op basis van de website voor Torekes)
Verzilveringspot	€5000 (op basis van het Rabot)
Personeelslid	0.8 VTE
Verzekering vrijwilligers	€1500 - €2000

Promotiekosten	€1000
TOTAAL (zonder personeel)	€10000

6. Conclusie

Samenlevingsopbouw Gent is al een tijdje aan het experimenteren met een lokale munt in het Rabot. Eenmaal bleek dat de Torekes succesvol werden in de wijk, vroeg men regelmatig of het niet mogelijk was om zo'n systeem ook in andere wijken uit te bouwen. Dit onderzoek leert ons dat het mogelijk is om een ander model uit te bouwen, dat toch veel gelijkenissen vertoont met het bestaande Torekesproject. Er is heel wat potentieel om een complementaire munt in Ledeberg op te starten. Er is veel enthousiasme van de organisaties en bewoners om hieraan mee te werken, zonder een kopie te maken van het torekesproject.

We denken dat een 2de experiment ons zal toelaten om duidelijkheid te krijgen in de vraag of een stadsbrede lokale munt realistisch is. Met de opgedane ervaring in de wijk Rabot komen we gemotiveerd en voorbereid aan de start. We kunnen geen garanties geven op succes, maar we zijn wel overtuigd dat complementaire munten iets teweeg brengen. Het doet je op een andere manier nadenken over de samenleving en de economie. Het brengt het solidariteitsgevoel terug naar boven en probeert het grote individualisme vandaag de dag in te perken. Iets waar iedereen zich ergens door aangesproken voelt of toch benieuwd naar is.